

Voorontwerp Wet versterking waarborgfunctie Awb

VMO-themabijeenkomst 13 juni 2024
Saskia Hillegers

WAARBORGFUNCTIE VAN DE AWB

- Functies van het bestuursrecht: Instrumentele functie en waarborgfunctie
- Awb = waarborgfunctie
- Voorbeelden van waarborgen uit de Awb:
  - belanghebbende kan tegen een besluit (van 'de overheid') beroep instellen bij de bestuursrechter,
  - besluit moet berusten op deugdelijke motivering,
  - besluit treedt niet in werking voordat het is bekend gemaakt,
  - bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en af te wegen belangen.
- Wet versterking waarborgfunctie Awb beoogt *de dienstverlening door de overheid te verbeteren, het maatwerk en de menselijke maat in het bestuursrecht te versterken en laagdrempelige geschilbeslechting te bevorderen.*

HET DIENSTBAARHEIDSBEGINSEL

- Voorgesteld artikel 2:4a Awb: *'Het bestuursorgaan stelt zich bij het uitoefenen van zijn taak dienstbaar op.'*
- Nieuw algemeen beginsel van behoorlijk bestuur
- 'Fundamenteel' beginsel
- Gedragsnorm voor overheid
  - Werkt door in bestaande beginselen
  - Zelfstandige gedragsnorm:
    - bijvoorbeeld:
      - Uit eigen beweging contact opnemen met burger
      - Actief zoeken naar een oplossing

ZORGPLICHT

- Artikel 2:1 Awb: *Een bestuursorgaan draagt zorg voor passende ondersteuning bij het verkeer met dat bestuursorgaan.*
- Concretisering dienstbaarheidsbeginsel
- Gedeeltelijke overlapping met voorgesteld art. 2:4a Awb
- Ook 'haakje' voor inschaken mediator?

BEZWAAR EN BEROEPSTERMIJN - NU

- Bezwaar en beroep is een mogelijkheid om een overheidsbesluit ongedaan te laten maken.
- De termijn is 6 weken. Dit is een 'fatale' termijn.
- Termijn heeft waarborgfunctie
- Bestuursrechter oordeelt in beroep alleen over de tijdigheid van het bezwaarschrift als derdebelanghebbende hier een beroep op doet.
- Art. 6:11 Awb (huidige tekst): *Ten aanzien van een na afloop van de termijn ingediend bezwaar- of beroepschrift blijft niet-ontvankelijkverklaring op grond daarvan achterwege indien redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de indiener in verzuim is geweest.*
- In ontwikkeling: CBb 30 januari 2024, ECLI:NL:CBB:2024:31.
- AbRS 19 maart 2012, JB 2012/110: mediationtraject maakt termijnoverschrijding niet verschoonbaar. (oplossing: pro forma bezwaar indienen en vragen om aanhouding)

BEZWAAR EN BEROEPSTERMIJN - VOORONTWERP WET VERSTERKING WAARBORGFUNCTIE AWB

- Voorgestelde aanpassing art. 3:45 Awb: niet alleen bezwaar/beroepstermijn van 6 weken vermelden in besluit, maar ook de datum waarop die termijn eindigt en de mogelijkheid van pro forma bezwaar/beroep.
- Voorgesteld art. 6:11 Awb:
  - Ten aanzien van een na afloop van de termijn ingediend bezwaar- of beroepschrift blijft niet-ontvankelijkverklaring op grond daarvan achterwege indien:*
    - a. het geschrift wegens bijzondere omstandigheden die de indiener betreffen niet tijdig kon worden ingediend;*
    - b. wegens andere redenen redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de indiener in verzuim is geweest.*
- MvT: meer ruimte voor menselijke maat en rekening houden met doenvermorgen bij persoonlijke omstandigheden.

LAAGDREMPELIGE GESCHILBESLECHTING

- Bezwaar = laagdrempelige manier om fouten te herstellen voorafgaand aan beroep bij de bestuursrechter
  - Art. 8:1 – 8:119 Awb: Procederen bij de bestuursrechter
  - Art. 7:1 – 7:15 Awb: Bezwaar bij bestuursorgaan, voorafgaand aan beroep bij bestuursrechter
- Wet versterking waarborgfunctie Awb: laagdrempelige geschilbeslechting voorafgaand aan de bezwaarfase en een oplossingsgerichtere bezwaarfase

LAAGDREMPELIGE GESCHILBESLECHTING

- Het bevorderen van laagdrempelige geschilbeslechting sluit aan bij kabinetsreactie op het rapport van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag:
- *“Alle inspanningen moeten erop zijn gericht om in een vroeg stadium conflicten op te lossen, misverstanden uit de weg te ruimen en het gesprek aan te gaan, zodat mensen niet nodeloos in de fase van bezwaar of beroep belanden. Komt het toch tot een formeel bezwaar, dan moet de bezwaarprocedure de functie vervullen die de Awb altijd al heeft bedoeld: een laagdrempelige, niet gejuridiseerde, kosteloze voorziening voor de burger waarbij de overheid nog eens goed kijkt of het genomen besluit terecht is (integrale heroverweging). In die fase, maar ook als het geschil desondanks toch bij de rechter belandt, spant de overheid zich er steeds voor in om er met de betrokkene uit te komen via laagdrempelige vormen van geschilbeslechting, bijvoorbeeld via mediation.”*

LAAGDREMPELIGE GESCHILBESLECHTING: VOORAFGAAND AAN HET VOLGEN VAN DE BEZWAARPROCEDURE

- Voordat bezwaar is gemaakt: voorgestelde art. 3:45a en 3:45b Awb: contactgegevens in besluit en inzage in dossier
- Als bezwaar is gemaakt: voorgestelde art. 7:1b Awb:
  - Lid 1. Het bestuursorgaan onderzoekt in overleg met de indiener van het bezwaarschrift en eventuele andere belanghebbenden de mogelijkheden voor afdoening van het bezwaar.*
- Passend contact met de overheid
- Juridisering?
- Verplichte conflict diagnose?
- Wie doet dat onderzoek? Niet de (externe) adviescommissie (zie voorgestelde wijziging art. 7:13 Awb).

LAAGDREMPELIGE GESCHILBESLECHTING: TIJDENS HET VOLGEN VAN DE BEZWAARSCHRIFTPROCEDURE

- Voorgestelde wijziging art. 7:3 Awb: alleen afzien van horen na contact.
- Voorgestelde wijziging art. 7:11 Awb: in plaats van 'heroverweging': 'volledige heroverweging'
- Niet alleen gericht op rechtmatigheid maar ook op doelmatigheid
- Oplossingsgericht
- Maakt het hierbij uit door wie de bezwaarmakers worden gehoord?

LAAGDREMPELIGE GESCHILBESLECHTING: MEDIATION

- Dienstbaarheidbeginsel en zorgplicht
- Art. 7:1 b Awb
- Gekwalificeerde overheidsmediators

HELPT DE WET VERSTERKING WAARBORGFUNCTIE AWB?

'De grote uitdaging is te komen tot een ware cultuuromslag in ons bestuurlijke systeem en daaraan kunnen aanpassingen in de Algemene wet bestuursrecht slechts beperkt bijdragen.'

Uit: Over rechtspolitieke vloedgolven, maatwerk en verbouwingen aan de Algemene wet bestuursrecht, R.J.N. Schlössels en C.L.G.F.H. Albers, JBplus 2023, p. 102 ev.